

יום ד', י"ג בטבת תשס"ד (07 בינואר)

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.
אבא קובנר, 1978

נערך היום, י"ג בטבת, בשנת תרצ"ז (1936-5697), **הקונצרט הראשון של התזמורת הפילהרמונית ה(ארץ-ישראלית)** בתל-אביב, בניצוח ארטורו טוסקניני ועם הסולן ברוניסלב הוברמן (מייסד התזמורת).

הוברמן, כנר ומוסיקאי יהודי דגול, חזה את השואה המתקרבת והצליח לשכנע כ- 75 מוסיקאים יהודים, שניגנו בתזמורות ידועות באירופה, לעלות לארץ-ישראל וכאן, על חולות העיר תל-אביב, ליצור את מה שהוא קרא "**התגשמות התרבות הציונית בארץ האבות**". טוסקניני, שהוזמן כאמור להיות המנצח בקונצרט זה הראשון, זנח למספר שבועות את תזמורת ה-אן' בי' סי' המהוללת שלו כדי "להעניק טיפול אבהי לרך הנולד". המאסטר הדגול, שברח קודם לכן ממולדתו איטליה בגלל עליית הפאשיזם, אמר "אני עושה זאת למען האנושות".

העשור הראשון לתזמורת הצטיין בעבודה אינטנסיבית לגיבושה המוסיקאלי של התזמורת, אשר נגניה המעולים הביאו עימם סיגנונות שונים. השפות ששלטו בתזמורת היו גרמנית, פולנית, הונגרית, רוסית וקצת עברית. בשנים 1940-1943 נסיונותיה של התזמורת להשתלב במרחב המזרח-תיכוני הביאו לסיוורה במצרים, בניצוחם של טוסקניני ומולינרי; בתקופת מלה"ע II הופיעו בפני חיילי בנות הברית וניגנה במדבר המערבי בפני חיילי הבריגאדה היהודית בניצוחו של הנגן הראשי דאז יוסף קמינסקי.

[http://www.ipo.co.il/history/timeline_heb.asp]

§§§

בינתיים, המוסיקה לא פסקה גם ליהודים שנמצאו עוד בארצות הכיבוש הנאצי...
השואה וסבלם של היהודים בשלטון הנאצים משתקפים גם במוסיקה ובחיי המוסיקה. במאי 1933, חודשים מספר אחרי עלותם לשלטון, הקימו הנאצים מוסד מרכזי אחד, "רייכסמוסיקאמר", לשליטה מרכזית על כל פעילות המוסיקה בגרמניה. כל המוסיקאים היהודים פוטרו ממשורותיהם ונאסרה השמעת יצירות של מלחינים יהודים. בתגובה, הוקמה ביולי 1933 האגודה לתרבות של יהודים גרמנים, שלה הותר לפעול בקרב יהודים בלבד, וב- 8 שנות פעולתה, עד לחיסולה, ערכה 600 קונצרטים, 500 מופעים של 25 אופרות, ומאות קונצרטים סימפוניים וקמריים. המוני מוסיקאים יהודים יצאו מגרמניה – חלקם [הלא גדול] הגיע לארץ, ולהעסקתם **הקים**, כאמור, ברוניסלב **הוברמן את התזמורת הארץ-ישראלית**. הוא גם החרים את יצירותיו של ריכרד שטראוס וכן את יצירותיו של ריכרד ווגנר, שנודע להם משמעות מיוחדת לגבי הנאצים. [תמיד חשבתי כי החרם על ווגנר הוא תולדה שלאחר השואה. לפי זה, נראה כי המדיניות החלה עוד הרבה לפני-כן!]
בעת המלחמה, היתה בכמה גיטאות פעילות רבה בתחום המוסיקה. היא סייעה לתושבי הגטו להקל מעט את המועקה שרבעה עליהם. בצד סולנים, תזמורת רחוב, תזמורות קטנות, נגינה בבתי-קפה ובמופעים בחדרי אוכל שנפתחו לסייע לסובלים ממחסור, היתה בווארשה גם 'תזמורת סימפונית יהודית'. התזמורת ניגנה בתנאים קשים ביותר מחמת הקור העז, ולעתים ניגנו הנגנים לבושי מעילים עליונים, חובשי כובעים ופעמים **לובשי כפפות!** ב- 16 באפריל 1942 [כ"ט בניסן] הפסיקו השלטונות את פעילות התזמורת על שהשמיצה – למרות האיסור – יצירות של מלחינים גרמנים(!).

"כי לא יטוש ה' עמו, ונחלתו לא יעזוב." [תהלים צ"ד 14]

מתוך פרק התהלים שהיו הלויים אומרים בבית המקדש ביום **רביעי**

בשמחה ובטוב לבב, בתפילה ליום נעים לכל בית ישראל!

הדף מוקדש לרפואתם השלמה של כל נפגעי הטרור ומשפחותיהם בתוך שאר חולי ישראל, ולשלומם של כל חיילי צה"ל

יום ד', י"ג בטבת תשס"ד (07 בינואר)

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.
אבא קובנר, 1978

המכון 'יד לצלילי השואה, בתל-אביב אוסף יצירות ושירים שנכתבו בשואה ודואג להשמעתם.

[האנציקלופדיה של השואה]

"כי לא יטוש ה' עמו, ונחלתו לא יעזוב." [תהלים צ"ד 14]

מתוך פרק התהלים שהיו הלויים אומרים בבית המקדש ביום רביעי

בשמחה ובטוב לבב, בתפילה ליום נעים לכל בית ישראל!

הדף מוקדש לרפואתם השלמה של כל נפגעי הטרור ומשפחותיהם בתוך שאר חולי ישראל, ולשלומם של כל חיילי צה"ל